

תנא יאמר הלה זיתי
אני נוטל אין שומעין לו מאי מעמא אביר
רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל אמר ר'
ירמיה כגו דא צריכא רבד דגמ' דא' (א)

צריכא רבה. שאס
לא פרשה ר' יוחנן לא היינו אומרים
אומה מקצרת: (א)

קח שפך נדר את זיתיו והמוכר זיתיו לעצים. ובו בים

א שפך הנדר זיתיו ושחלן בתוך שדה חבירו ואמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין וכו'
בארץ ישראל א' (ב) כששם ישוב הארץ באלא יעמדו במקום נ ואם עקרו והנהר בנושיתם
[א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ] [כא] [כב] [כג] [כד] [כה] [כו] [כז] [כח] [כט] [ל]

אמאי צריך תושי' דגמ' - אמאי (א)

קפח א נמוס יטוב סארץ סקעס כחבתי כפרישה משום דעמדו חכמי' על דעתן וחמרו סהרשון ודחי יטע אחרים בסדו כמו שנטעם מתחלה משא"כ
זה שלא נטע מתחלה זמים בסדו ואס יפלט סהרשון טוב לא יטע אחרים כמו שלא נטעם מתחלה. ועיסו חס גס עתה חסר שנטעלו
במוך סדו או בעל סקרקע איני ספן כסן און כופין אומו לקיימן במוך סדו ולגלס לזו זיתיו וכ"כ סטור והממבר בפמון.

סו סאיני צריכי - א גימלין צריך - (א)

[שם] רבי חנינא בר פפא רמי כתיב (הושע ב) "(לכן אשוב) ולקחתי רדגי בעתו
[וגו']" וכתיב (דברים יא) "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך". לא קשיא, כאן בזמן
שישראל עושיין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום.
ת"ד "ואספת דגנך וגו'" מה ת"ל, לפי שנאמר (יהושע א) "לא ימוש ספר התורה
זהה מפניך" וכול דברים ככתבן, ת"ל "ואספת דגנך" (נהוג) [הנהג] בהם מנהג
דרך ארץ דבריו רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש
בשעת חרישה חורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ורש בשעת דישה חזרה
בשעת הרוח תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושיין רצונו של מקום
מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר (ישעיה טא) "ועמדו זרים ורעו צאנבם
[וגו']" ובזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן
שנאמר (דברים יא) "ואספת דגנך", ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית
על ידם שנאמר (דברים כח) "ועבדת את אויביך". אמר אביי הרבה עשו כרבי
ישמעאל ועלתה בידם (והרבה עשו) כרשב"י ולא עלתה בידם.

דיכטר ב' ס' ס' ס'

[ה]אם תכונת האדם מצד
עצמו ראוייה היא להיות עוסק תמיד רק במושכלות
בלא הפסק, והשימוש בענינים מעשיים המה לו רק
להכרח והם למטה ממעלתו הטבעית, או שמצד
תכונת האדם הוא מורכב מנטיות מעשיות ועיוניות,
והעסק במעשים חמריים, אם הם לפי המדה, הם לא
רק מצד הכרח כ"א משלימים ג"כ את תכונתו על פי
טבעו, הוא דבר ראוי להסתפק. ובהו חולקים רבי
ישמעאל ורשב"י, דרי"ש ס"ל שהעסק התמידי בעיון
אינו לפי תכונת האדם, על כן ההפסק שבא, אם הוא
רק בדרך עראי לעניני דרך ארץ, אין לחשוב לחסרון
כ"א להשלמת האדם כפי טבעו, ע"כ משפט התורה
היא להיות מנהיג בהם מנהג ד"א. ורשב"י ס"ל,
שמעלת האדם לפי טבעו האמיתי ראוי להיות כ"כ
נעלה, עד שלא תשבע נפשו מהתענג רק על שלימות
השכליות. והמקרא ככתבו "לא ימוש ספר התורה
זהה מפניך" הוא נאות לפי טבע האדם השלם שלא
נתקלקל בחטא. ע"כ ראוי להדריך תמיד את עצמו
וזולתו לזכור אל מעלת האדם השלם, ומה שאי אפשר
הדבר, בין לפי ההכרחים החיצוניים בין לפי החשק
הפנימי שנעשה כהה מרוב עבודת העיון, אינו בא
כ"א מחסרון השלמה. ובהשלמתן של ישראל
מלאכתן נעשית ע"י אחרים, והם מצד עצמם כל
ישעם וחפצם להיות עסוקים תמיד בידיעת התורה,
לדעת את ד' ודרכיו.

אמר אביי, הרבה עשו כר"י ועלתה בידם,
כרשב"י ולא עלתה בידם. מפני שהמחלוקת היא
בעצם טבע האדם, אם הוא עלול להיות בלתי עסוק
בשום דבר מעשי כ"א בהשכל ודעת או שהוא דבר
שלמעלה מטבעו, ואם ימצאו אנשים נעלים שהם
ירגישו בעצמם כי לגדולות נוצרו והעסק בחכמה
ושכל הוא להם לעונג טבעי באין הפסק וחילוף כלל.
הם למעלה מן הטבע האנושי. אבל משפט התורה
צריך שיהיה רק לפי טבע האנושי הנהוג ברוב ולא
נחנה למלאכי השרת! ע"כ אמר שמהעיון יקשה
להבחין דבר זה, כ"א מהניסיון נדע שהדבר הנהוג
ברוב הוא מורה על היסוד הטבעי.

רואים שהרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם
ומצאו קורת רוח בין בתורתם וחכמתם, בין בעמלם
בחי החברה וכשרון המעשה. כר"ש ולא עלתו
בידם, כי ירדו כשרונותיהם מסכת ההתנגדות
הפנימית שמצאו בנפשם מעסק העיון ועבודת השכי
הבלתי מתחלף בעסק גופני, מזה אנו רואים שלפ
טבע האדם הוא ראוי להתנהג במדת ד"א עם התורה
כמדת רבי ישמעאל, ומדתו של רבי שמעון היא לפ
מעלת המעולים שבאנשים שהם למעלה מטבו
האנושי, שלהם יאתה להתנהג לפי מעלת טבע
ורוממות נפשם ולא לרדת ממעלתם בודאי.

אז יזיה יבנינו למ

"מדינת ישראל היא התגלות הקץ המגולה. בגמרא סנהדרין כתוב: 'אמר רבי
אבא: אין לך קץ מגולה מזה', שנאמר: 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם
תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא'. אין זה סתם קץ שהוא גלוי, אלא אין לך
קץ מגולה מזה! היו פה מקומות מסוכנים, שבהם שרצה המלריה והקדחת.
בפתח תקוה, בחודרה וכיסוד המעלה, אי אפשר היה להתיישב. ועכשיו, ברוך
השם, ובתורשליעולם התפייס אתנו ועם הארץ הזאת. ואתם הרי ישראל ענפכם
תתנו ופריכם תשאו. ארץ ישראל נחנת פירותיה בעץ יפה. זהו צד אחד. ומצד
שני: כי קרבו לבוא' - קיבוץ גלויות. פלאי הפלאים של קיבוץ הגלויות
שמופיע דרך כל הסיבוכים..."

מתוך שיחת רבינו, יום העצמאות תשל"ג.

אז יזיה יבנינו למ

אז יזיה יבנינו למ